

HANDLINGSPLAN

Mot våldsbejakande extremism

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
2. Handlingsplanen	3
3. Nulägesanalys.....	4
4. Identifierade risker	4
5. Målområden	5
5.1 Generella och övergripande förebyggande insatser	5
5.2 Selektiva och specifika förebyggande insatser	5
5.3 Indikerade och individriktade insatser	6
5.4 Arbete vid akuta situationer	6
6. Aktiviteter och åtgärder	6
6.1 Generella och övergripande förebyggande insatser	6
6.2 Selektiva och specifika förebyggande insatser	7
6.3 Indikerade och individriktade insatser	7
7. Hantering vid misstanke om radikaliserings.....	7
7.1 Egen hjälp	7
7.2 Anhöriga	7
7.3 Anställda inom kommunen eller organisationer	8
7.4 Misstanke om organiserad våldsbejakande extremism	8
8. Utbildning och information	8
9. Kontaktuppgifter	9
10. Uppföljning	9

1. Bakgrund

Det moderna svenska samhället är byggt på fri åsiktsbildning och en allmän och lika rösträtt. Det är utifrån denna princip vi bygger vår tilltro till det demokratiska systemet och respekt för allas lika värde. Att värna demokratin mot våldsbejakande extremism är utgångspunkten i det framtida arbetet i samhället.

Våldsbejakande extremism handlar om att bruka våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska åsikter och idéer. Begreppet handlar med andra ord om personer och grupper som vill skada eller sätta det demokratiska systemet ur spel och som inte drar sig för att använda våld för att uppnå sina syften. Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. I Sverige idag finns tre olika miljöer identifierade som störst inom den våldsbejakande extremismen: den våldsbejakande islamistiska miljön, den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön och den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön.

Att Hörby kommun i största möjliga mån blir en kommun fri från våld, våldsbejakande extremism, rasism, intolerans och andra inslag som riskerar att hota demokratin och mellanmänskliga relationer.

Den svenska våldsbejakande extremismen består i huvudsak av tre miljöer (källa SÖPO Säkerhetspolisen):

- Högerextremistiska vit makt-miljön,
- Vänsterextremistiska autonoma miljön
- Islamistiska extremistmiljön.

2. Handlingsplanen

För att förebygga våldsbejakande extremism krävs ett systematiskt och aktivt arbete i kommunen. Detta arbete inkluderar att utbilda de yrkesgrupper i kommunen som kommer i kontakt med personer som riskerar att ansluta sig till eller på annat sätt påverkas av extrema grupperingar. Denna handlingsplan är tänkt att fungera som ett dokument där Hörby kommuns målsättningar när det gäller arbetet mot våldsbejakande extremism. Handlingsplanen består av fyra identifierade målområden under perioden i arbetet med att motverka våldsbejakande extremism inom kommunens alla verksamheter.

Hörby kommuns säkerhetsfunktion genom säkerhetschefen som ansvarar för aktualitet och revideringar av handlingsplanen.

3. Nulägesanalys

Nulägesanalysen har tagits fram genom insamlat material från kommunens förvaltningar samt från andra aktuella aktörer för att skapa en nulägesbild hur det ser ut i Hörby kommun gällande våldsbejakande extremism. Polisen uppger att det finns tendenser till en ökad organisering där framförallt enstaka unga individer kan hamna inom grupper som rekryteras till extrema grupper. Det förekommer även att enstaka individer inom den här gruppen gör resor till de större städerna för att delta i demonstrationer mot samhället.

Polisen lyfter närvaron av de tre olika extremistgrupperna där framförallt vitmaktmiljön finns representerad i Hörby kommun i form av Nordiska Motståndsrörelsen (NMR). De både verkar och bor i närområdet. I region syd finns två så kallade nästen: näste 3 i Skåne och Blekinge län, samt näste 7 i Kalmar, Kronoberg och Jönköpings län. Aktivisterna inom NMR bor och verkar över stora geografiska ytor och rör sig i hela region syd. Gällande den autonoma vänstermiljön ser inte polisen eller kommunen någon större aktivitet i området utan enstaka lågfrekventa händelser. Däremot har både Lund och Malmö, som ligger relativt nära, ett starkt autonomt fäste. Den våldsbejakande, islamistiska extremismen, som stödjer radikaliserings, rekrytering till terrorgrupper eller finansiering av terrorism, uppfattas inte som organiserad i området. Däremot finns det enstaka individer i lokalpolisområde Eslöv, men inga som bedöms utgöra något konkret hot.

4. Identifierade risker

I arbetet med att ta fram denna handlingsplan mot våldsbejakande extremism, har ett antal riskfaktorer identifierats. Dessa är:

- Risk för grupperingar i kommunen vilket kan skapa en ”vi mot dem”-känsla.
- Närheten till storstadsområden (Malmö/Köpenhamn) bidrar till en ökad risk.
- Utanförskap, både inom invandrargrupper och svenskfödda, kan bidra till att personer söker sig till extremistmiljöer. Till exempel svenska ungdomar som faller ur skolan eller blir kriminella. De har mycket större risk att hamna i extremism än andra som ”bara” är ideologiskt övertygade.
- Det är en risk att enstaka av de ensamkommande inte ens träffar svenskar igenom skolan eftersom de går på egen skola utan kontakt med svenska ungdomar. Många av dem kommer kanske aldrig att ta sig vidare till en skola med svenska elever. Blir utan utbildning/jobbs och hamnar i ännu större utanförskap som kan leda till extremism.
- Det saknas naturliga mötesplatser där individer från olika kulturer kan interagera.
- Skuggsamhället och utanförskap kan skapa ilska mot samhället.
- Personer kan bära med sig åsikter från hemlandet. Har man tidigare sympatiserat med extremistgrupper och rört sig i dessa miljöer talar mycket för att dessa åsikter bibehålls när individen kommer till Sverige.
- En misslyckad integration föder extremism, inte bara för att individerna som inte integrerats kan bli extrema, utan även för att fler söker sig till t.ex. nazismen när de upplever att integrationen inte fungerar.

5. Målområden

En strategisk samordningsfunktion ska tillsättas. Uppdraget att förebygga våldsbejakande extremism samordnas med uppdragen gällande kommunens drogförebyggande arbete, integration samt brottsförebyggande arbete. Den strategiska samordningsfunktionen ska beakta hur arbetet mot våldbejakande extremism kan inkluderas i kommunens samverkansöverenskommelse med polisen. Samordningsfunktionen inom Hörby kommun är säkerhetschefen. Kommunen har alltså ett stort ansvar för att arbeta förebyggande med insatser som motverkar våldsbejakande extremism i samverkan med andra aktörer.

Personer som deltagit i våldsbejakande extremistisk verksamhet ska primärt hanteras av polisen och säkerhetspolisen. Den strategiska samverkansfunktionen ska därför etablera en särskild samverkan kring hanteringen av dessa personer.

För att nå ett verksamt och långsiktigt hållbart demokratiarbete krävs det ett kontinuerligt arbete där de fyra viktigaste delarna är:

1. Generella och övergripande förebyggande insatser
2. Selektiva och specifika förebyggande insatser
3. Indikerade och individinriktade insatser
4. Arbete vid akuta situationer

5.1 – Generella och övergripande förebyggande insatser

Det generella arbetet riktas till samtliga invånare i Hörby kommun. Yrkespersoner som utför de generella förebyggande insatserna arbetar framförallt inom förskola, grundskola, gymnasium, särskola, fritidshem, vuxenutbildning, hälso- och sjukvård, fritids- och ungdomsverksamhet samt föreningar. Det generella arbetet fokuseras kring att stärka skydds- och friskfaktorer i det förebyggande arbetet.

Tidigare erfarenheter presenterade av Säkerhetspolisen och Försvarshögskolan visar entydigt att familjen eller andra anhöriga spelar en central roll i både det förebyggande samt det akuta arbetet gällande avhopp från extremism. Det är därför av stor vikt att kommunen erbjuder föräldrastöd utifrån premissen att rådgivande och stödjande samtal i föräldrarollen utgör ett grundläggande förebyggande arbete oavsett vad som syftas till att förebygga.

5.2 – Selektiva och specifika förebyggande insatser

De selektiva insatserna kan beskrivas som målinriktade insatser riktade mot riskgrupper eller specifika problem. Professioner som kan komma att beröras av selektiva förebyggande insatser är exempelvis poliser, skolpersonal samt socialarbetare. Hörby kommun ska beakta genusperspektivet i den bemärkelsen att den absoluta majoriteten av de som involverar sig primärt i våldsbejakande extremism är män, medan kvinnor oftast involveras som en stödjande funktion för de extremistiska miljöerna.

5.3 – Indikerade och individriktade insatser

Indikerade och individriktade insatser riktas till enskilda individer som har uppvisat ett riskbeteende. Yrkespersoner som utför de individriktade insatserna arbetar i direktkontakt med individer som uppvisar ett riskbeteende, det vill säga personal inom sjukvård och psykiatri, socialarbetare, områdespoliser, kuratorer, ungdomsledare och andra yrkesverksamma som arbetar i nära kontakt med framförallt ungdomar.

5.4 – Arbete vid akuta situationer

Vid akuta situationer ska Polisen alltid kontaktas via nödnumret 112.

Rädda Barnen bemannar en nationell orostelefon för att stödja människor som befinner sig i närheten av en person som dras till våldsbejakande extremism. Orostelefonen nås på 020-100 200. Syftet med orostelefonen är främst att stödja anhöriga till personer som riskerar att rekryteras till och fara illa genom våldsbejakande extremism. Orostelefonen fungerar även som en kopplingscentral som slussar vidare till aktörer på lokal nivå. Om ärendet är akut kopplas det till polisen. Inom Hörby kommun ska telefonnumret spridas via media, sociala medier, kommunens hemsida och under informationsträffar.

Vad gäller avhopparverksamhet finns det i Malmö Konsultationsteamet - Stöd för avhoppare, som kan arbeta konsultativt mot de som har kontakt med avhopparen eller någon som lever under hot. I Malmö finns också EXIT Fryshuset som arbetar med individer som vill lämna nationella rörelser.

6. Aktiviteter och åtgärder

6.1 Generella och övergripande förebyggande insatser

- Personal som kan komma i kontakt med aktuella målgrupper ska erbjudas föreläsning om våldsbejakande extremism med syftet att öka medvetenhet och framförallt möjlighet att fånga upp individer i riskzonen att utveckla ett destruktivt våldsbejakande beteende.
- Personal som kan komma i kontakt med aktuella målgrupper ska informeras av samordnaren för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism om aktuella tecken och symboler som används av kända grupperingar, med syfte att öka möjligheten att upptäcka grupperingar och försök till rekrytering.
- Hörby kommun ska fortsätta erbjuda föräldrastöd och social rådgivning. Familjefridsverksamheten erbjuder hjälp och stöd till såväl familjer som enskilda, som upplever eller har upplevt våld i en nära relation. Om en utredning föranleder det, så kan öppenvårdsinsatsen familjehandlingen användas i förekommande fall.

6.2 Selektiva och specifika förebyggande insatser

- Under SSP (Samverkan mellan skola, socialtjänst och polis) mötena ska demokratiarbetet och arbetet mot våldsbejakande extremism bli en stående punkt och lyftas vid varje möte.
- Kommunal personal som förväntas påträffa eller hantera personer som är engagerade i våldsbejakande extremism ska få utbildning i hur de kan agera i dessa tillfällen.
- Föreningslivet skall även få information i vad som man ska tänka på vid misstanke om radikaliserings.
- Inkommen information ska kontinuerligt diskuteras i det lokala arbetet med Trygga Hörby.

6.3 Indikerade och individriktade insatser

- Personal som potentiellt kan komma i kontakt med enskilda individer som redan uppvisat ett riskbeteende bör erbjudas stöd för att hantera eventuella samtal med individen. Ett första steg är att informera berörd personal om möjligheten att använda Samtalskompassen (<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/>), som är framtagen av den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism.
- Personal som kommer i kontakt med individer som uppvisar ett riskbeteende ska veta vem de ska kontakta, och kontakta dem snarast vid misstanke eller oro om våldsbejakande extremism. Vid misstanke om involvering i våldsbejakande extremistiska rörelser ska information alltid ges till Polisen på 114 14 eller, vid akut läge, 112. Om individen är under 18 år ska en orosanmälan till socialtjänsten göras; se kontaktuppgifter till stödjande funktioner under sektion 8 i denna handlingsplan.

7. Hantering vid misstanke om radikaliserings

7.1 Om man själv funderar och vill pratat med någon

1. Ring orostelefonen via Rädda barnen 020-100 200 för stöd och rådgivning.
2. Ta kontakt med socialförvaltningen via kommunens växel.

7.2 Anhöriga

Vid misstanke om att en anhörig har organiserat eller håller på att organisera sig inom våldsbejakande extremism.

1. Ring orostelefonen via Rädda barnen 020-100 200 för stöd och rådgivning.
2. Misstänker man att barn eller ungdomar far illa, ska socialförvaltningen meddelas via kommunens växel.
3. Informera övriga anhöriga om misstankarna.
4. Har personen redan organiserat sig och planerar en eventuell resa eller att utföra någon handling, ring 112 och informera Polisen.

7.3 Anställda inom kommunen eller organisationer

Vid misstanke om att en person har eller håller på att organisera sig inom våldsbejakande extremism.

1. Misstänker man att barn eller ungdomar far illa, ska socialförvaltningen meddelas via kommunens växel.
2. Informera kommunens säkerhetschef via kommunens växel.
3. Har personen redan organiserat sig och planerar en eventuell resa eller att utföra någon handling, ring 112 och informera Polisen.

7.4 Misstanke om organiserad våldsbejakande extremism

Vid misstanke om att en organisation har organiserat eller håller på att organisera sig inom våldsbejakande extremism.

1. Informera kommunens säkerhetschef via kommunens växel.
2. Informera Polisen via 11414.

8. Utbildning och information

Avgörande för ett framgångsrikt arbete är att kunskapsnivån inom området höjs. En utbildningsinsats behöver därför genomföras. I första hand är det personal i första linjen i kommunen som behöver utbildning och information såsom lärare, förskollärare, fritidsgårdspersonal och personal inom socialförvaltningen med flera.

Den nationella samordnaren mot extremism (<http://www.samordnarenmotextremism.se>) har tagit fram ett metodstöd som innehåller ett metodmaterial som heter Samtalskompassen. Utbildningsmaterialet innehåller kunskap om olika extremistmiljöer, stöd för dialog med unga samt stöd för samverkansgrupper ute i landet. Materialet syftar till att förebygga radikaliserings hos unga genom att, med hjälp av stödjande och förebyggande samtal, stärka ungas motståndskraft mot extrema budskap och erbjuda andra vägar till inflytande. Materialet inleds med att poängtera hur viktigt det är att inte se det förebyggande arbetet för att en ung människa inte ska dras in i våldbejakande extremism som något kortsiktigt arbete, utan ett arbete som kräver långsiktighet och empati. Det individuella riskbeteendet kan jämföras med motsvarande för kriminalitet eller missbruk, det vill säga ett beteende som omedelbart eller på sikt kan medföra skador för en själv eller andra.

Respektive förvaltning identifierar om det finns nyckelgrupper eller nyckelpersoner som behöver ha fördjupad utbildning.

9. Kontaktinformation

Organisation/Funktion	Kontaktväg	Används:
Polisen, akut	112	Vid akut situation
Polisen, information och tips	11414	För att informera Polisen om misstanke eller genomfört brott
Polisen, handräckningshjälp till kommunen	registrator.syd@polisen.se	Om man skall genomföra en insats där stöd och hjälp behövs av polisen, planeras i förväg
Rädda barnen, Orostelefonen	020-100 200	För att få stöd och rådgivning för sig själv eller anhörig i det fortsatta arbetet
Hörby kommun, Socialförvaltning, anmälan	Via kommunens växel 0415-37 80 00 socialforvaltningen@horby.se	Vid misstanke om att barn eller unga far illa, för att göra en så kallad orosanmälan
Hörby kommun, Socialförvaltning, stöd	Via kommunens växel 0415-37 80 00 socialforvaltningen@horby.se	För att utreda om kommunen kan sätta in stöd, socialförvaltningen utreder möjligheten till det
Hörby kommun, säkerhetschef	Via kommunens växel 0415-37 80 00	Vid misstanke om organisering eller övriga frågor om våldsbejakande extremism
EXIT Fryshuset Malmö	08-691 76 00 exit@fryshuset.se	Konsultation, EXIT är ett projekt som stödjer de som vill lämna nationella rörelser
Konsultationsteamet – Stöd för avhoppare (Malmö)	040-34 05 50 konsultationsteamet@malmo.se	Konsultation, Konsultationsteamet är ett team som finns tillgängligt för rådgivning

10. Uppföljning

Handlingsplanen kommer återkommande att behandlas inför KSAU. Revidering av handlingsplanen sker vid två tillfällen: 2019-03-31 samt 2020-03-31.